

מסורת הש"ס

א) מדות רפ"ה, ב) פסחים פ"ה, ג) מע"ש פ"ג מ"ח פסחים פו, יומא כ"ה, ד) תוספ' דמע"ש פ"ב ה"ד ע"ש, ה) [לעיל נ"ה], ו) רע"י לקמן ק"א. היגיה ה' מנחות ט טז נה, ז) [נמנות כ:], ח) [לקמן פו,], ט) ונשי מו' שנה לה, ד"ה מר, פסחים ז', ד"ה ר' יהודה, ומנחות כ: ד"ה נפסל]

שינויי נוסחאות

א) אורך קפ"ז (רוב כותה"י); ב) מינת לי נמחק, וכן בדש"י (ש"ם ובתה"י); ג) כתיבה אוכלין שם קדשי כרי לל"ל (ש"ם); ד) וחיביק עליהן (ש"ם); ה) מינת דלתות נמחק (ש"ם); ו) ל"ל אי דבדיות (כתה"י); ז) ל"ל חבור (ש"ם); ח) ל"ל בחור (ש"ם); ט) ליכא שחיטה כנגד הפתח (כ"י); י) את כל העזרה כולה לאכילת (ש"ם); יא) מדות למעוטי דבר (ש"ם); יב) דלהי (ש"ם); יג) ואי בנדות בקדש ופתוחות לחור חגיגה תוכן חול (ש"ם); יד) וחיביק בקדשת (כ"י); יו) גרסינן הסי"ז ואח"כ הסי"ד למעוטי מאי. דאין חיביק עליו (ש"ם); יז) ל"ל קדש הוא אגן (כ"י); יח) קדש הוא אגן תגן תוכן קודש מדרבנן דראורייתא לא התניא מניין ללשכות הבנויות בחול ופתוחות לקדש שהכהנים כלי' (ש"ם); יט) ל"ל קדש הוא אגן (כתי"י); י"ז) קרא הוא בלילה (ש"פ ש"ם); י"ח) ל"ל קדש (כ"י); י"ט) לענין ביום צווחת דמפסוק כרי (ש"ם); כ) הקריבו דאם אינו ענין ללילה דמיום צווחת נפקא חגיגה ענין דחזרייתא דשקיעת החמה ובכל (ש"ם); כ"א) ל"ל דאמרבין כל (ש"ם); כ"ב) ל"ל וי' (ש"ם); כ"ג) ל"ל וי' (ש"ם); כ"ד) ל"ל ומפרש (ש"ם וגליון: כהן) הדיקיע ואפשר דאיירי כרי לל"ל, ומנחות שם כתב עט"ל (הגרי"ב: כן) מינת בשר נמחק (ש"ם);

שיטה מקובצת

אבל לענין טומאה לא והתניא ב"י, ובספר ט"ן מלאמי גירסא אחרת ופירושה וי"ל ואקשינן והתנא לא התנא לבסות טעית כחול ופסוחות לקדש אוכלין שם קדשי שוחטין שם קדשי קלים, ומתמנהין שוחטין שם קדשים קלים, הא לא פתח אהל מועד הוא, מ"י דהא ל"ד דרין הוא, דלא איתא אין שוחטין שם קדשים קלים ותייבס משום טומאה, ואקשינן האזי מחי כגמלא שחיטה עניין כנגד הפתח אלא טומאה תמאי, כלומר ככדי לא משבטין ברייתא, ואמרין ולשטמון מי לא עסקין דשחיט כנגד הפתח, כלומר שהיה פתח הלשטה מטוין כנגד פתח בית המזבח, והאי טעם כנגד הפתח, הנחליפות והאי טעם כנגד הפתח, למאי אצטריך, כלומר מהיכא חזיק אדעתין דלשחיה, אלא אפי"ה דלא קדשא תני וכו' (ב"ש, כ"יב ג'):

היה אורך קפ"ז על רוחב קל"ה כדתנן במסכת מדות א' (דף ל"ה): למעוטי הנכנס ללשכות הצנויות מוזה לו ופתוחות לתוכו שלא תתקדשו בקדושת עזרה בשירי מנחה ובשירי של פגעים ובאורים ותומים שמקדשים בהן את העזרה ובהליכה סביב כדאמרין בשבועות (דף י"ד): ה"ג

פני סנה קמים דרב נחמן כל העזרה היסה אורך קפ"ז על רוחב קל"ה אמר ליה הכי אמר לי אבא בוי' ואוכלין שם קדשי קדשים, דהכי ב' הוא דהוה קדושה בקדושת חצר אהל מועד לאכילת קדשי קדשים וטפי מהכי לא קדיש ב' עזרה והוא חלל כל העזרה ובתוכו היכל ואולם ובית קדשי הקדשים והמא לאחורי בית הכפורת וי"א אמה אורח מאלחוריו: **ושוחטין שם קדשים קלים גרסינן ד'**, ומצינן עליו משום טומאה: **החלונות**, עובי חלל החלונות שבחומות העזרה סביב מצבנים ועובי החומה בראשה למעלה: **סנינא**, דקדשי והכי מצי למעוטינהו: ה"ג אלא **למעוטי נכוסות אי דננויות כחול ופסוחות לקדש** ב']: **שהכהנים נכנסין לשם ואוכלין שם קדשי קדשים ושירי מנחה חלמוד לומר כחצר אהל מועד** (ש"ם): **ול"ג ושוחטין שם קדשים קלים הכא וגם שאר לשון הכתוב בספרים שבוס הוא וכן הגהתי מספרו של רבינו: הא אגן סגן סוכן קדש**, וליחייב עלייהו משום טומאה: **מדרבנן**, מלות חכמים היא שלא יכנסו להן בטומאה אבל כרת וקרנן ליכא: **והסניא מנין לנכוסות כו'**, ומדמרבין להו לענין אכילה ש"מ קדושתם ב' (הן מן התורה דאי מדרבנן וקרא אסמכתא הוא היאך הקילו חכמים לעקור דבר ולהכשיר מקום חול לאכילת קדשי קדשים: **חלרות הרבה**, במקום קדוש כחצר אהל מועד: **לאכילה שאני**, דרבי זה קרא חלרות הרבה: **ואין שוחטין שם קדשים קלים**, דהא צענין לפני אהל מועד למעוטי לדי דרדין: **לאו אמרת**, דקמני זה אין שוחטין אלמלא לאו קדשי תני נמי אין חייבין משום טומאה: **מי לא עסקין דאיכא שחיטה כנגד הפפת**, כשהיה פתחו מכוון כנגד פתחי בית החליפות: **קדשי שעה שאני**, גזירת הכתוב היתה במילואים אבל קדשי דורות איתרבו כדאמר התורה ריבתה חלרות הרבה: **ביום שאם אסא וזבח אי אסא מקריב ביום שאי אסא וזבח אי אסא מקריב**

הכי גרסינן לה כבולה סוגיא כך מלאמי מוגה, והכי פירושה ביום הקריבו את זבחו שמהא הקרבה וזכיחה ביום אחד ולא מהניא ליה הלנה בראש המזבח לאכשורי לזריקה למחר:

החמה היינו תחילת שקיעה ב' ומדאורייתא ולא זאת הכוכבים דומיא דאימורין ובשר דחשיב לקמן בזהי דם ומשתשקע החמה דלקמן לא היו כמו משתשקע החמה בעלמא דרגיל רבינו מס לפרש דשקיעה דווקא משמע תחילת שקיעה אבל משתשקע משמע סוף שקיעה משום דקשה ליה דבסוף פרק כמה מדליקין (שבת דף ל"ד): משמע משקיעת חמה עד לילה לתלא ריבעי מיל ובפרק מי שהיה טמא (פסחים דף ז'), משמע דמשתשקע החמה עד זאת הכוכבים ארבע מילין וחשיב ליה במדידת היום דמפרש ב' רבינו מס דמשקיעה משמע תחילת שקיעה שהחמה מתחלת ליכנס בעובי הרקיע ב' ואמי שפיר דאידי דבסמון קמני גבי בשר ב' קדשים קלים ובבשרם משתשקע החמה של יום שני דהיינו על כרחך זאת הכוכבים תני נמי האי לישאנא גבי דם אף על גב שחלוקין זה מזה י':

איזהו מקומן פרק חמישי זבחים

קדשי שעה שאני, דתלאו הכתוב בזהל מועד דכתיב (ויקרא ח') ומפתח אהל מועד לא תלאו שבעת ימים: **בנין דם שנפסל בשקיעת החמה**, פירש בקונטרס דלא מהניא ליה הלנה בראש המזבח לאכשורי למחר לזריקה ותימה

הניחא למאן דאמר י' אין לניה מועלת בראשו של מזבח אלא למאן דאמר מועלת למה לי קרא י' בילה אין יכול לזרוק דביום זויתו כתיב (ס"ו) ולמחר מיפסיל בעמוד השחר כאימורים וכי תימא דאיצטריך קרא משום אימורין דקיימא לן (לקמן דף פ"ד) אם עלו לא ירדו וקמ"ל דס' דירדו ואלינא דמאן אי לר"ג האמר לקמן פרק המזבח מקדש (דף פ"ג) דלא ירד אף ביום ואי לרבי יהושע הא אמר דאין המזבח מקדש פסולין שלא ירדו אלא בהקטרה ואם כן קרא דכא' למה לי ויש לומר דאיצטריך קרא לפסול דם בלינה משום דהוה אמינא דלא מיפסיל כי היכי דאין חייבין עליו משום פגול ונותר ומיהו אין טעם זה נכון והרי ה' עמים ולבונה לר' שמעון (לעיל דף מ"ו): דאין חייבין עליהם משום נותר ומיפסלי בלינה היכא דקדשו בכלי ועוד דהוה ליה למימר מניין לדם שנפסל בלינה ויש לפרש שקיעת החמה היינו תחילת שקיעה קודם זאת הכוכבים כדאמר דמשקיעת החמה ועד זאת הכוכבים ד' מילין בפרק מי שהיה טמא (פסחים ז') ומשוב יוס לענין י' שמתנתן ביום ומפסוק מיותר ממעט ליה הכא מביום הקריבו ב' ובכל דוכתא חשוב יוס עד זאת הכוכבים כדאמר אף על פי שאין ראיה לדבר וכן לדבר ולאחנו עושים במלאכה וחז"ים מחזיקים ברמחים מעלות השחר ועד זאת הכוכבים ואומר והיה לנו הלילה משמר והיום מלאכה כפ"צ דמגילה (דף כ:) והשמא לא היו כמו שקיעת החמה דמסכת תענית (דף י"ב) כא' כל תענית שלא שקעה עליו חמה אינו תענית וקבלה צדינו בלאת הכוכבים ובמי שהיה טמא (פסחים דף כ"ג): נמי הכי משמע דנפסל דם בשקיעת החמה שקודם זאת הכוכבים ארבע מילין דחשיב דרך רחוקה מן המודיעים משום דלא מטי לירושלים עד תחילת שקיעת החמה דקעבד עליה זמן שחיטת הפסח (ואין) ב' לדחות היאך דמי שהיה טמא רבנן עבוד הרחקה כדי שלא יבא לידי

הלנת דם וכדי לזרז בפסח והעמידו דצריהם במקום כרת והאי דלא חשיב ליה בפסחים בזהי אינך כפ' האשה (דף כ"ג) ה"נ לא חשיב חמיכת יצלתו והבאתו מחוץ לתמוס דלא חשיב אלא דברים של חידוש והא דאמר בשמעתא (ע"צ) דנאכלין ליום אחד מחשבים בדמו משתשקע

החמה היינו תחילת שקיעה ב' ומדאורייתא ולא זאת הכוכבים דומיא דאימורין ובשר דחשיב לקמן בזהי דם ומשתשקע החמה דלקמן לא היו כמו משתשקע החמה בעלמא דרגיל רבינו מס לפרש דשקיעה דווקא משמע תחילת שקיעה אבל משתשקע משמע סוף שקיעה משום דקשה ליה דבסוף פרק כמה מדליקין (שבת דף ל"ד): משמע משקיעת חמה עד לילה לתלא ריבעי מיל ובפרק מי שהיה טמא (פסחים דף ז'), משמע דמשתשקע החמה עד זאת הכוכבים ארבע מילין וחשיב ליה במדידת היום דמפרש ב' רבינו מס דמשקיעה משמע תחילת שקיעה שהחמה מתחלת ליכנס בעובי הרקיע ב' ואמי שפיר דאידי דבסמון קמני גבי בשר ב' קדשים קלים ובבשרם משתשקע החמה של יום שני דהיינו על כרחך זאת הכוכבים תני נמי האי לישאנא גבי דם אף על גב שחלוקין זה מזה י':

פרק חמישי זבחים

נו.

א' מיי' פ"ה מהלכות בית הבחירה הלכה ד':
ב' א' מיי' פ"ו מהלכות בית הבחירה הלכה ט' ופרק י מהלכות מעה"ק הלכה ה':
ב' ג' ד' ה' מיי' פ"ו מהלכות בית הבחירה הלכה ח':
ג' ז' מיי' פ"א מהל' פסחים' הלכה לו ופרק ד מהלכות מעה"ק הלכה א':

תורה אור השלם

- וְהַתּוֹרַת מִפְּנֵי יִאֲבִלוּ אֲחֵרִין וּבְנֵי מִצּוֹת תֵּאֲבֵל בְּקוֹקֵץ קֹדֶשׁ בְּחֹצֵר אֶהְיֶה מוֹעֵד וּיקרא ה' ט
- וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֲחֵרִין וְאֵל בְּנֵי בִשְׁלוֹ אֶת הַבָּשָׂר פֶּתַח אֶהְיֶה מוֹעֵד וְשֵׁם תֵּאֲבֵלוּ אֲתוּ וְאֶת הַלֶּחֶם אֲשֶׁר סָבַל הַמִּצִּיּוֹתִים בְּאֶשֶׁר צִוִּיתִי לֵאמֹר אֲחֵרִין וּבְנֵי יִאֲבִלְהוּ: ויקרא ח, לא
- וְאֵם גִּדְּרֹא וְגָדְהָ וְזָבֹח קָרְבָּנוּ בְּיוֹם הַקָּרִיבוּ אֶת זִבְחוֹ יִאֲבֵל וּמִתּוֹרַת וְהַתּוֹרֶה מִפְּנֵי יִאֲבֵל: ויקרא ז, טז

מוסף רש"י

החלונות, שבחומת ירושלים, ועובי ראש החמה נגנזה כלפיס, ואפי"ה דבנדי השערים לא אמרן הכי, התם דמפרש טעמא בגמלא מפני המלואים (פסחים פ"ה): **דרם** דמפסל בשקיעת החמה, דאינו ראוי לזרוק בלינה דכתיב ביום זויתו אף בני ישראל להקריב וגו' ולמחר נפסל בלינה (מנחות כ:):

שיטה מקובצת (המשך)

במקום טבור, מתייבס נמי לשו נפתח אהל מועד, ועוד דבשום מקום לא אמרין קדשי שעה שאני להחמיר אלא להקל, וי"ל דה"ק שאני קדשי שעה דהיינו ממילאס דגזירות הכתוב היא דמלא הכתוב בכל מקום בזהל מועד שנאמר ומפתח אהל מועד לא תלאו שבעת ימים אלא קדשי (דורות) איתרבו כדאמרן התורה רכחה מצירות הרבה, לא, ומיהו דמה הוא לומר קדשי שעה שאני ולא לגמור לדורות, הכי מתפלגה בעזרה השוב וז' לזה כרפי' דמלאה לעיל (ג', דמיוני מתאכלן במקום טבור, וה"ה דלגמור קדשי דורות ממילאוס לענין פתח אהל מועד, וי"ל דה"ס קדשי שעה שאני שנשטמו אפילו מכהנים דאפילו הסהנים הולכט שלג ללאח מן החצר דכתיב ומפתח אהל מועד לא תלאו שבעת ימים, מה שאין כן בקדשי דורות (תוס' הר"ם, ב"ש, כ"יב ג'): בנין לר"ם שנפסל בשקיעת החמה, ואי"מ ומיפיק ליה משום דאע"י ראוי לכפרה רק בלזמן יום דהא בלינה אינו ראוי לזריקה משום דכתיב ביום זויתו ואם למחר הכי הוא נפסל בלינה דעמוד השחר בלא טעמא דשקיעת החמה, ופי"ה דכתיב היכא שיעלויו מיד אחר שקיעת החמה קודם עמוד השחר בראשו של מזבח דלניה אינה מועלת זו, וקשה הניחא למי"ד אין לניה (וספלה) (ומעלת) בראשו של מזבח, אלא למי"ד מועלת מחי איכא למימר, ופרי"ח דמיידי הכא בתחלת שקיעה ואפי"ה דמתחלת שקיעה ועד זאת הכוכבים ד' מילין הוא ואכתי יתנא הוא אפי"ה נפסל לתחלת שקיעת החמה (הגרי"ב):

^[1] קדשי שעה שאני, מינה כיון דמתייבס נאכלים בעזרה דמתייבי לעיל דלגמור (ג', דמלאה

^[2] מתחלת שקיעת החמה מקרא דביום הקריבו דלם [אין] ענין ללינה דמביום זויתו נפקא מנהו ענין לתחלת שקיעת החמה (הגרי"ב):